

**ERKEKLİK GİRDABINDA SAVAŞAN ERKEKLER:
PAT BARKER'IN REGENERATION ADLI ESERİNDE HEGEMONİK
ERKEKLİĞİN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ***

*Yeliz ŞEKERCİ***

ÖZET

Çağdaş İngiliz roman yazarı Pat Barker'ın 1990'larda yayımlanan *Regeneration Trilogy*'si (Yenilenme Üçlemesi) yerleşik savaş ve erkeklik algılarına dair eleştirel bir bakış açısı getirerek alışlagelmiş kalıpların dışına çıkmayı öneren üç önemli romandan oluşmaktadır. Bu eserlerin her biri erkekliğin biyolojik olarak belirlenmiş doğuştan gelen bir karakter özelliği değil, sosyal olarak inşa edilmiş bir kimlik kategorisi olduğuna dikkat çekmektedir. Bu amaçla, üçlemede erkeklik, erkekler arasındaki iktidar ilişkileri yoluyla sosyal olarak tesis edilen bir savaş hali olarak yansıtılır. Özellikle Üçlemenin ilk yayımlanan romanı olan *Regeneration* erkeklerin Birinci Dünya Savaşı yıllarındaki hegemonik erkeklik kurgularına uyum sağlama çabaları üzerinden onların hem ezen hem de ezilen konumunda yaşayışlarını gösterir ve bu durumun erkeklere ve de toplumun bütününe verdiği zararların altını çizer.

Buradan hareketle bu çalışma, Pat Barker'ın *Regeneration* romanında temsil edilen erkeklik ve savaş ilişkisini Raewyn Connell'in "hegemonik erkeklik" kavramı ışığında tartışmayı amaçlamıştır. Böylelikle, erkeklerin eril güç, otorite ve hâkimiyet ile olan çatışmalı ve zararlı ilişkisi ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Birinci Dünya Savaşı, Hegemonik Erkeklik, Pat Barker, Regeneration, Savaş Nevrozu*

Received/Gönderim: 20.04.2024 – Accepted/Kabul: 13.05.2024

* Bu makale, yazarın "Masculinities in Pat Barker's *Regeneration Trilogy*" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

** Arş. Gör. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, yeliz.sekerici@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2498-6874.

Şekerci, Y. (2024). Erkeklik Girdabında Savaşan Erkekler: Pat Barker'ın *Regeneration* Adlı Eserinde Hegemonik Erkekliğin Görünmeyen Yüzü, *Akademik Açı*, 4 (2): 128- 142. DOI: 10.59597/akademikaci.1471251.

WARRING MEN IN THE WHIRLPOOL OF MASCULINITY: THE UNSEEN SIDE OF HEGEMONIC MASCULINITY IN PAT BARKER'S *REGENERATION*

Yeliz ŞEKERCİ

ABSTRACT

Published in the 1990s the contemporary British Novelist Pat Barker's *Regeneration Trilogy* consists of three important novels, which offer to move beyond conventional conceptions of war and masculinity by bringing critical insights into them. Each one of these novels draws attention to the fact that masculinity is not a biologically determined innate character trait for men but rather it is an identity category that is socially constructed. To that end, in the trilogy masculinity is reflected as a state of war established through power relations among men. Most especially the first published novel *Regeneration* shows how men experience the positions of becoming both victim and victimizer through their attempts to live up to hegemonic constructions of masculinity and underlines the damage this situation creates on men and the whole society.

Thus, this study has aimed to discuss the relationship between masculinity and war represented in Barker's *Regeneration* in the light of Raewyn Connell's concept of "hegemonic masculinity". Therefore, men's contradictory and damaging relationship with masculine power, authority, and dominance has been revealed.

Keywords: *Hegemonic Masculinity, Pat Barker, Regeneration, The First World War, War Neurosis*

GİRİŞ

Çağdaş İngiliz roman yazarı Pat Barker, 1980'lerde başlayan ve günümüze değin devam eden edebi kariyerinde toplumsal cinsiyet meselesini farklı açılardan gündeme getiren eserler vermiştir. Yazarın ilk dönem eserlerinde işçi sınıfı kadınlarının karşılaştığı ekonomik ve sosyal zorluklar ile onların toplumsal cinsiyet deneyimleri kadın karakterlerin hayatta kalma hikâyeleri aracılığıyla aktarılır. Fakat 1990'larda *Regeneration* (1991), *The Eye In the Door* (1993) ve *Ghost Road* (1995) isimli romanlardan oluşan *Regeneration Trilogy* (*Yenilenme Üçlemesi*)'nin yayımlanmasıyla Barker'ın daha çok erkek kahramanların hikâyelerini merkeze aldığı ve erkeklerin ataerkil toplumsal cinsiyet düzeni içerisindeki erkeklik ve savaş deneyimlerini mercek altına aldığı görülür. Üçlemenin her bir romanı Birinci Dünya Savaşı yıllarında deneyimlenen erkeklik biçimlerini çağdaş bir bakış açısıyla yeniden gözden geçirerek erkeklik ve ataerkil güç arasındaki ilişkiye dikkat çeker ve erkekliği ideolojik olarak inşa edilmiş bir toplumsal cinsiyet kimliği olarak sorgulamaya açar.

Ancak şu gerçeği belirtmek gerekir ki, Barker'ın erkekler, erkeklik ve savaş üzerine eserler vermesi yazarın daha çok kadın karakterlerin toplumsal cinsiyet deneyimlerini ele aldığı ilk dönem eserlerindeki feminist tutumundan ayrı düşünülemez. Nitekim Barker'a göre ataerkil toplumlarda toplumsal cinsiyet temelli adaletsizlik ve eşitsizlikleri anlamak sadece kadınların ezilmişliğini ve tabi kılınmasını anlamayı değil, aynı zamanda erkeklerin, iktidar, hâkimiyet ve ayrıcalık konumlarını nasıl elde ettiklerini ve bu konumların sağladığı eril üstünlüğü elde etme mücadelelerini açığa çıkarmayı da gerektirir. Bu nedenledir ki, söz konusu üçlemde Birinci Dünya Savaşı yıllarının geriye dönük bir incelemesi üzerinden, geçmişten günümüze tarihsel ve sosyal koşullar farklılaşsa da belirli bir sistem içerisinde mütemediyen devam eden erkeklik kurgularının ve eril üstünlüğün hangi dinamiklerle inşa edildiği ve ataerkil düzenin devamlılığını nasıl sağladığı ve bu düzenin zararlı yapısı mercek altına alınır.

Bu bağlamda, yazarın Birinci Dünya Savaşını bir art alan olarak kullandığı eserlerinde savaşın anlatısı üzerinden özellikle erkeklerin erkek oluş biçimlerine göndermede bulunduğu gözlemlenir. Pat Barker'ın erkekliği özel olarak Birinci Dünya Savaşı çerçevesinde ele almasında savaşa katılan ve bir savaş gazisi olan kendi büyükbabasının rolü ise yadsınamaz. Büyükbabasının savaş esnasında aldığı süngü yarasının da etkisiyle savaştan döndükten sonraki süreçte derin bir suskunluğa gömülmesi, savaş ve erkekliğin iç içe geçmişliğine ışık tutar. Böyle bir çıkarıma Barker'ın büyükbabası hakkındaki bir röportajında ifade ettiği şu sözlerden ulaşmak mümkündür: "Büyükbabamın ben çok küçük bir

çocukken fark ettiğim bir süngü yarası vardı ve o, savaş hakkında hiç konuşmazdı. Adeta o süngü yarası onun yerine konuşuyordu” (Barker, akt. Rawlinson, 2010: 175)¹. Nitekim savaşın vahşetini ve yarattığı tahribatı, bir erkek olduğu için açıkça dile getiremeyen büyükbabasının yerine onun cephede aldığı süngü yarası dile getiriyordu. Bir bakıma, bu savaş gazisi toplumun bir erkek olarak ondan beklentilerini karşılamak ve yeterince erkek olamayan bir korkak addedilmemek için bu düzene uyum sağlamayı ve susmayı seçmişti.

Erkeklerin onlardan toplumsal olarak beklenen ve kültürel olarak yüceltilmiş olan hegemonik erkeklik ideallerine uyum sağlamak için yaşadıkları baskı ve bu ideallere göre yaşayamadıklarında onların içsel çatışmalar ve buhranlarla nasıl baş etmeye çalıştıkları bir duruma örnek teşkil eden Barker’ın büyükbabasının bireysel yaşantısı, yazarın eserlerine ilham kaynağı olmuş ve onun erkekliği bireysel hikâyelerin destansı ve görkemli savaş anlatılarıyla çeliştiği bir çerçevede kaleme almasına neden olmuştur. Bu nedendir ki Barker’a göre Birinci Dünya Savaşı fiziksel bir siper savaşı olmanın ötesinde, görüldüğünden çok daha karmaşık ve çok katmanlı, sosyal, kültürel ve psikolojik boyutları olan bir olaydır. Romanlarında yer verilen savaş anlatısı sadece tarihsel bir savaş hikâyesini değil, erkeklerin ataerkil güç, hâkimiyet ve hegemonya ile olan ilişkisini ve birbirleri arasındaki iktidar mücadelesini de kurgusal olarak resmeder. Yazar bu durumu Candice Rodd ile olan röportajında şu sözlerle ifade eder: “Birinci Dünya savaşımı seçtim, çünkü o diğer savaşların da yerine geçmektedir” (Westman, 2005: 16). Neticede erkeklik kapsamında ele alındığında eserdeki savaş anlatısı Barker’ın erkekliği iktidar ilişkileri kaynaklı bir savaş hali olarak sorgulamasına yardımcı olan çözümleyici bir araç haline gelir.

Erkeklik üzerine yapılan ilk sistematik çalışmaların "cinsiyet rolü" kuramı çerçevesinde şekillendiği dikkate alındığında erkekliğin biyolojik olarak tanımlanmış "sosyal öğrenme ve sosyalizasyon" un birer ürünü olan roller bütünü olduğu öne sürülmüştür (Connell, 2019: 21). Fakat 1970’lerde erkekliğe sosyolojik yaklaşımların değişime uğraması ve gelişimiyle birlikte, "cinsiyet rolü" kuramı ile erkekliği tanımlamanın yeterli bir ölçüt olmadığı ortaya konmuş, özellikle Connell, Lee ve Carrigan 'ın alana büyük katkı sunan "Yeni Bir Erkeklik Sosyolojisine Doğru" isimli çalışmalarında "cinsiyet rolü" kuramının erkekliğin oluşumunda etken olan “iktidar ilişkilerini” dışlayarak gizlediği vurgulanmıştır (Carrigan vd., 1985: 559). Bu gelişmeleri takiben, 1980’lerde etkin olmaya başlayan Eleştirel Erkeklik Çalışmaları ve alanın önde gelen R.W. Connell, M. Kimmell, Jeff Hearn, M. Kaufman gibi düşünürleri ataerkil güç, hâkimiyet ve ayrıcalığı eleştirilerinde erkekliği biyolojik farklılıklara dayandırarak açıklayan “cinsiyet rolü” kuramının dışına çıkarak erkeklerin toplumsal yapı ve iktidar ilişkileri yoluyla toplumsal cinsiyetlendirilmesi meselesine yoğunlaşmışlardır. Özellikle Raewyn Connell “erkeklikler” ve “hegemonik erkeklik” kavramları üzerinde durmuş, birçok erkeklik biçimleri olduğuna dikkat çekerek erkekliğin hiyerarşik toplumsal cinsiyet ilişkileri yoluyla kurulan bir iktidar mücadelesi olduğuna açıklık getirmiştir. Connell’a göre erkekler arasında böyle bir mücadelenin sürdürülmesi belirli bir tür erkekliğin kültürel olarak yüceltilerek ona bazı ayrıcalıklar tanınan ve arzulanır kılınarak işlerlik kazanan hegemonik erkekliğin inşası ve bu sayede hegemonik olmayan erkekliklerin itibarsızlaştırılması ve ikincilleştirilmesi yolu ile sağlanmaktadır.

Barker’ın üçlemesi de aslında Connell’ın “hegemonik erkeklik” kavramı üzerinden vurguladığı gibi erkeklerin bu erkeklik girdabında erkek olma sürecinde verdiği iktidar savaşının ve onun yıkıcı etkilerinin öyküsüdür. Erkeklerin savaşı “maskülenliğin tasdiki” olarak deneyimleme şekline dikkat çeken Laura Sjöberg’in de belirttiği gibi “Savaş öyküleri sıklıkla tamamen erkekler hakkında olsa da, nadiren erkeklerin erkek olmaları hakkındadır” (2015: 118). Üçlemede bu durumu en çarpıcı şekilde temsil eden eser ise ilk yayımlanan roman *Regeneration*’dır. Roman cephede savaşırken yaşadıkları hem fiziksel hem de psikolojik sıkıntılar sonrasında, suskun, felçli, savaş nevrozlu ve histerik hale gelen karakterlerin Craiglockhart Savaş Hastanesi’nde rehabilite edilmelerini konu edinir ve sonrasında savaş meydanına geri dönüş hikâyelerinin izini sürer. Karakterlerin Birinci Dünya Savaşı yıllarındaki hegemonik erkeklik kurgularına uyum sağlama çabaları üzerinden erkekleri hem ezen hem de ezilen konumunda yaşamaya sevk eden ataerkil yapı ve bu yapının erkeklerle ve de toplumun bütününe verdiği zararlar sorgulanır. Buradan hareketle, bu çalışma söz konusu eserde ele alınan erkeklik tezahürlerinin hegemonik erkeklik ile müzakerelerini tartışmayı ve erkeklerin erkeklik girdabında deneyimlediği

¹ Bu makaledeki İngilizce aslından Türkçe’ye yapılan tüm çeviriler yazara aittir.

birbirleri arasındaki iktidar ve hâkimiyet mücadelelerini ve bu durumun zararlı etkilerini açığa çıkarmayı amaçlamıştır

Çalışmanın ilk bölümünde Barker'ın *Regeneration* romanında ele alınan erkeklik ve savaş ilişkisinin R. W. Connell'in "hegemonik erkeklik" kavramı ışığında incelenmesini mümkün kılacak olan kuramsal çerçeveye yer verilmiştir. Bu sayede, erkeklerin güce erişimlerine göre nasıl farklı şekillerde konumlandıklarına, belirli bir tür erkekliğin kültürel olarak nasıl egemen hale geldiğine ve farklı erkekliklerin kendi içerisinde birbirinden üstün ya da birbirine ikincil kılındığı bir toplumsal cinsiyet hiyerarşisi sistemi içerisinde nasıl şekillendiğine değinilmiştir. Bununla birlikte, çalışmanın devamında "milliyetçilik", "militarizm" ve "vatanseverlik" gibi kavramların hegemonik erkeklik ile ilişkisi üzerinde durulmuş ve bu bağlamda tesis edilen erkeklik inşasının Barker'ın eserindeki eleştirel yansımalarının izi sürülmüştür. Bu amaçla, çalışmanın analiz kısmında erkeklerin hegemonik erkeklik ideallerine ne ölçüde uyum sağlayıp sağlamadıkları, eril güç ve hegemonyaya boyun eğme ya da başkaldırma biçimleri, erkekliklerinin inşa sürecinde homososyallik ve homofobi deneyimleri ile böylesine çok katmanlı bir mücadelenin erkeklerde yarattığı baskı neticesinde erkeklerin ruhsal ve psikolojik olarak nasıl bir tahribat yaşadığı gibi sorulara romandan örneklerle cevaplar aranmış ve romandaki karakterlerin kendi erkeklik algılarına dair ortaya çıkan kırılmalar irdelenmiştir.

Genellikle Birinci Dünya Savaşı esnasında erkeklerin cephedeki korku ve dehşet deneyimleri neticesinde savaşın onlar üzerindeki travmatik etkileri kapsamında incelenmiş olan Barker'ın *Regeneration* romanına bu çalışmada yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Çalışma neticesinde elde edilen bulgular ışığında hem cephede hem de sivil hayatta deneyimlenen eril mücadelenin bireysel ve toplumsal olarak ortaya çıkardığı yıkıcı ve zararlı etkilerin erkeklerin hegemonik erkeklik ideallerine uyum sağlama çabalarından kaynaklandığı gerçeğine dikkat çekilerek çalışmanın Erkeklik Çalışmaları alanına katkı sağlaması hedeflenmiştir. Dolayısıyla, erkeklerin sürekli bir onaylanma isteyen erkekliklerini kanıtlamak için erkekliği bir meydan okuma sahası olarak deneyimledikleri bir toplumsal cinsiyet düzenini sorgulamak için savaşın anlatısını merkeze alan bu eseri bu çalışmanın kuramsal çerçevesini de oluşturan Connell'in hegemonik erkekliğin inşasına ilişkin açıklamaları üzerinden okumak mümkündür.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE: HEGEMONİK ERKEKLİĞİN İNŞASI VE BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARINDAKİ TEZAHÜRLERİ

Raewyn Connell'in "hegemonik erkeklik" kavramı belirli bir çeşit erkekliğin kültürel olarak yüceltilerek nasıl egemen hale geldiğini toplumsal cinsiyet hiyerarşisi içerisinde şekillenen çoklu erkeklikler arasındaki bir iktidar mücadelesi üzerinden açıklar. Ayrıcalık ve ataerki arasındaki karşılıklı ilişkiye dikkat çeken Connell, erkekliğin ataerki toplumlarda sosyal olarak inşa edilmesini Antonio Gramsci'nin "hegemonya" kavramından yola çıkarak analiz eder. Connell'in ifadesiyle hegemonya "bir güçler dengesi içinde, diğer bir deyişle bir oyun esnasında, kazanılan üstünlük anlamına gelir. Öbür örüntüler ve gruplar, ortadan kaldırılmak yerine ikincil konuma itilir" (2019: 269). Erkeklikler hiyerarşisinde, kültürel olarak idealize edilmiş ve yüceltilmiş olan egemen erkekliği tanımlayan özelliklerden ayrılan ya da bu özelliklerin dışında kalan tutumlar sergileyen erkekler yeterince erkek olamayan olarak konumlanır. Bu bağlamda, Connell'a göre "Daima bir erkeklik biçimi kültürel olarak diğerlerinden daha öne çıkar"; zira "Hegemonyanın alameti doğrudan şiddete başvurmaktan ziyade otorite üzerinde başarılı biçimde hak iddia etmektir" (Connell, 2019: 151). Bu duruma diğer bir açıdan bakıldığında ise hegemonik olmayan erkeklikler madunlaştırılırlar; ancak onlar da bu madunlaşmaya karşı çıkan erkeklik performansları sergileyerek hegemonik alanda var olmaya çalışırlar. Dolayısıyla, erkekler arasındaki böyle bir mücadelenin toplumsal kaynağı erkekliğe özcü yaklaşımların dışına çıkmayı gerektirir.

Erkeklikler arasındaki tahakküm, madunlaştırma, yetkilendirme ve suç ortaklığı gibi toplumsal cinsiyet ilişkilerine dikkat çeken Connell, erkekliklerin bu ilişkiler neticesinde hegemonik erkeklik, madunlaştırılmış erkeklik, suç ortağı erkeklik ve marjinal erkeklik olarak farklı şekillerde tertibatlandığını vurgular (2019: 156-7). Bu bağlamda, madunlaştırılmış erkeklik "meşruiyet alanından dışlanmış" ve özellikle de heteroseksüel erkekliğe tabi kılınmış eşcinsel erkeklik tipi olarak tanımlanır (Connell, 2019: 153). Suç ortağı erkeklik hegemonik erkeklikle iş birliği yaparak hegemonik tasarımın sürdürülmesine hizmet eden ve böylelikle ataerkinin nimetlerinden faydalanan ancak tüm hegemonik

kalıpları sergilemeyen erkekliktir (Connell: 2019:154). Marjinal erkeklik ise toplumsal cinsiyetin ırk ve sınıf gibi diğer eşitsizlik ve baskı sistemleriyle kesişmesi neticesinde ortaya çıkan işçi sınıfı erkekliği ve siyah erkekliğidir (Connell, 2019: 156).

Bu bulgular ışığında erkeklik, erkeklerin güce farklı ve eşitsiz erişiminin hem sebebi hem de sonucudur denilebilir. Bu nedenledir ki erkeklik hiçbir zaman tam olarak elde edilemez ve elde edildiği düşünüldüğü anda yeniden kaybedilir. Murat Göç'ün de vurguladığı gibi “Erkekler bir taraftan hegemonik düzenin ayrıcalıkları ve konforundan faydalanırken bir yandan da farklı şekillerde bu sistem tarafından yaralanır ve örselenirler” (2020: 14) Birinci Dünya Savaşı yıllarında hâkim olan hegemonik erkeklik düzeni de bu dinamik ve ilişkisel ataerkil yapının ve toplumsal cinsiyet tertibatlarının ürünüdür. Barker’a göre, içerisinde ideolojik erkeklik kurgularının inşa edildiği ve geçmişte kaldığı düşünülen bu savaş yılları aynı zamanda “bizim içinde yaşadığımız şimdiki zamanın da bir parçasıdır” (Westman, 2005: 16).

Birinci Dünya Savaşı militarizm ve erkekliğin iç içe geçmesiyle karakterizedir. Bu iç içe geçişliğin altında yatan sebep ise ön plana çıkarılan milliyetçilik ve vatanseverlik ideallerinin belirli bir tür erkeklik formunu yücelterek egemen kılmasıdır. Connell bu duruma şu şekilde açıklık getirir:

Ataerkil düzenin savunulması çoğu zaman açıktan bir erkeklik siyasetinin yürütülmesini gerektirmez [...] Onun yerine ulusal güvenlik, şirket kazancı, aile değerleri, hak dini, bireysel özgürlük, uluslararası rekabetçilik, iktisadi verimlilik, bilimsel ilerleme öne çıkarılmaktadır. Başka bir deyişle bu gibi terimlerle savunulan kurumların günlük işleyişi aracılığıyla belirli bir erkeklik türünün tahakkümü tesis edilmektedir (Connell, 2019: 360).

Hegemonyanın, günlük yaşamın ve kültürel yapıların örgütlenişine sızdığını belirten Connell “erkek kahramanlığı” imgesinin kültürün disipline edici işlevi yoluyla kurulduğunun altını çizer. Bu işlev, belli başlı ölçütlerin belirlenmesini, halkın rızasının alınmasını ve bunlara uyum sağlamayanların itibarsızlaştırılmasını sağlayarak emsal erkeklikler üretir (Connell, 2019: 363). Benzer bir noktaya dikkat çeken Sjoberg ise askerliğin pek çok erkek tarafından doğal olarak arzulanmadığını, aksine “maskülenlik beklentilerinin” onu arzulanır kıldığını belirtir (Sjoberg, 2015: 108). Neticede, “erkekliğe erişmek başarılacak bir şey olduğu için, savaş kahramanlığı kişinin erkekliğini kanıtlaması için arzulan bir yol haline alır” (Sjoberg, 2015: 102).

Savaş yıllarında kültürel olarak yüceltilerek idealleştirilen erkeklik biçiminin öncelikle milliyetçilik ve erkekliği birbiri ile bağdaştıran bir kültürün ürünü olduğunu öne süren Nagel’e göre, hem ulus ve hem de erkeklik “onur, vatanseverlik, korkaklık, cesaret ve görev” gibi terimlerle ilişkilendirilirler (Akt. Kimmell vd., 2005: 402). Özellikle 19. yüzyılın sonlarında ulusların emperyal çıkarları ile örtüşen ve daha saldırgan bir erkeklik türü olarak ortaya çıkan ideal erkeklik biçimi “katı metanet, acıya tahammül ve duyguların bastırılması” gibi hegemonik idealler ekseninde şekillenir (Roper, 2005: 347). Modern ulus-devletlerde militarist değerler üzerine kurulu olan savaşçılık ise, erkeklerin cinsiyetlendirilmiş kültürel pratikleri içselleştirmeleri neticesinde oluşur (Sancar, 2013:155). Dolayısıyla “savaş bir zorunlu savunma durumu olmaktan çıkar ve “asker eğitimi” bir tür hegemonik erkeklik öğrenme okuluna dönüşür” (Sancar, 2013:155).

Bu bilimsel tartışmalar doğrultusunda çalışmanın bir sonraki bölümünde erkekliğin bir savaş hali olarak inşa edilmesine vurgu yapan Pat Barker’ın *Regeneration* romanı toplumun erkeklerden beklentilerinin onları nasıl bir erkeklik girdabında konumlandığına bakılarak incelenecek ve bu durumun erkekler üzerinde yarattığı tahribat tartışılacaktır. Barker’ın romanında karakterlerin sadece savaş cephesinde değil Craiglockhart Savaş Hastanesi’nde de hegemonik erkeklik idealleri ile müzakerelerini erkekliğin homososyal ve homofobik edimi üzerinden değerlendirilecektir. Karakterlerin erkekliklerini birbirleri ile homososyal ve homofobik etkileşim içerisinde tehlike, risk alma, sürekli bir rekabet, duygusal uzaklık ve feminenliğin reddi gibi edimler aracılığıyla nasıl inşa ettikleri eserden örneklerle tartışılacak ve erkeklerin böyle bir etkileşim neticesinde deneyimlediği ruhsal ve psikolojik buhranlar açığa çıkarılacaktır.

2. PAT BARKER'IN *REGENERATION* ADLI ESERİNDE ERKEKLİK VE SAVAŞ İLİŞKİSİNİN HEGEMONİK ERKEKLİK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

İskoçya'da Birinci Dünya Savaşı yıllarında resmi bir ruh ve sinir hastalıkları hastanesi olarak hizmet veren Craiglockhart Savaş Hastanesi'nde geçen Barker'ın *Regeneration* romanı, Birinci Dünya Savaşı'nda cephede savaşırken zihinsel ve fiziksel rahatsızlıklar yaşayan asker ve subayların söz konusu hastanede rehabilite edilmesini konu edinir. Roman boyunca savaşın gerekliliklerini yerine getiremeyen bu erkeklerin Craiglockhart'da psikiyatr olarak görev yapan W.H. Rivers'in denetiminde yürütülen konuşma seansları neticesinde iyileştirilmesi ve yeniden cepheye dönmelerinin sağlanması anlatılır. Eser, daha önce cephedeki deneyimleri nedeniyle histerik felçler, kekemelik, konuşamama, suskunluk, gece kâbusları ve sanrılar gibi deneyimler yaşayan karakterlerin erkeklik ve savaş deneyimlerine odaklanması bakımından toplumsal olarak ideal ve egemen olan erkek imajına hem fiziksel hem de zihinsel olarak uyum göstermeyen nevrotik, histerik, sakat, engelli ve depresif erkek imajını merkeze koyar. Bu bağlamda Barker'ın *Regeneration* romanı erkekliği hegemonik erkeklik ideallerine uyum sağlayamayan erkekler açısından ele almayı amaçlar.

Roman Siegfried Sassoon'un savaş karşıtlığını ve savaşın daha da uzatılmaması gerektiğini vurgulayan bildirgesiyle başlar. Oldukça cesur ve yetenekli bir subay olarak birçok cephede görevini başarıyla yerine getiren Sassoon'un savaş hâla devam ederken savaşa karşı sergilediği bu beklenmedik başkaldırısı, aslında okuyucuya belirli çıkarlar ve ayrıcalıklar elde etmek için gücü elinde bulunduranlara hizmet eden savaşın erkeklik ile ilişkisini de sorgulatan bir başkaldırıdır. Bu karşı çıkış Sassoon'un resmi otoritelere ithafen "bir askerın beyanı" başlığıyla yazdığı mektubunda kendi sözleriyle şu şekilde ifade edilir:

"Bu beyanımı askeri otoriteye direngen bir başkaldırı eylemi olarak ifade ediyorum, çünkü savaşın onu sonlandırmaya gücü yetecekler tarafından kasıtlı olarak uzatıldığı düşüncesindeyim. Ben, askerler adına hareket ettiğime inanmış bir askerim. Bir savunma ve kurtuluş savaşı olarak katıldığım bu savaşın artık bir saldırı ve ele geçirme savaşına dönüştüğü kanısındayım [...] Acı çekenlerin adına onların üzerine oynanan oyunlara karşı şimdi bu protestomu yapıyorum" (Barker, 1998:5).

Sassoon'un savaş hakkındaki yukarıdaki ifadelerine bakıldığında onun barışçıl, savaş karşıtı bir tutum sergilediği ve neticede ideal bir askerden beklenen öldürmeyi, saldırganlığı, savaşmayı ve fethetmeyi reddettiği gözlemlenir. Bu nedenle, daha eserin en başında Sassoon'un erkekliği savaş dönemi İngilteresi'ndeki mevcut hegemonik erkeklik idealleri ve tanımlarına uyum sağlayamayan ve dolayısıyla normatif olmayan bir erkeklik olarak temsil edilir. Ordu mensubu resmi otoriteler tarafından Sassoon'a başkaldırısından dolayı savaş nevrozu teşhisi konur ve bu nevrozdan kurtularak cephedeki görevine geri dönmesi için Craiglockhart Hastanesi'nde tedavi görmesine karar verilir. Benzer şekilde cephedeki deneyimleri esnasında nevrotik belirtilen gösteren Owen, Prior, Anderson ve Willard gibi diğer askerlerin de bu savaş hastanesinde iyileştirilerek cepheye geri dönmeleri hedeflenmektedir. Craiglockhart Hastanesi'nde yaşadıkları bu deneyimler üzerinden karakterlerin geçmiş ile şimdiki yaşantıları arasında bir bağ kurulan eserde, savaşın dehşetinden korkan erkeğin geldiği son noktanın bir akıl hastanesi olduğu hissi verilir. Ancak bu noktada asıl vurgulanmak istenen husus bu erkeklerin zayıf ya da korkak oldukları değil, hegemonik erkeklik standartlarına uyum sağlamak için sosyal bir baskı hissederek bu beklentileri karşılamak için yaşadıkları psikolojik sıkıntılar ve neticede onların toplum tarafından kabul görmeyen erkeklikleridir.

Bu anlamda, eserin kurgusal evreninde Craiglockhart Hastanesi'nin tıbbi bir kurum olmanın ötesinde savaş döneminde belirli bir tür hegemonik erkeklik formunun yüceltilmesi ve sürdürülmesine yordakçılık eden suç ortağı bir kurum olarak resmedildiği gözlemlenir. Diğer bir ifadeyle, Craiglockhart, Hastanesi savaş cephesinde sergiledikleri erkeklik edimlerinde başarısız olan, hegemonik erkeklik ideallerinden sapmalar ve kırılmalar yaşayan, savaş nevrozlu askerlerin erkekliklerinin test edildiği ve yeniden üretiminin hedeflendiği sadece erkeklerden oluşan homososyal bir ortam olarak değerlendirilebilir. Craiglockhart'da betimlenen bu homosoyal ortamda askerlerin erkeklik performansları sadece hastane yetkililerince değil oradaki erkeklerin birbirleri arasındaki tahakküm ilişkileri yoluyla izlenir, incelenir, onaylanır ya da kabul görmez. Daha geniş bir çerçevede

değerlendirildiğinde, Craiglockhart Hastanesi sembolik olarak savaş dönemi İngiltere'si toplumsal cinsiyet düzenine de gönderme yapar; çünkü Connell'in hegemonik erkeklik kavramının da vurguladığı gibi dinamik bir yapısı olan, kesişimsellik ve ilişkisellik üzerine kurulu bu ataerkil düzende dönemin askeri, vatansever, milliyetçi erkeklik ideallerine uyum sağlamları erkeklerin birbirleriyle eril üstünlük, ayrıcalık, tahakküm ve bir iktidar mücadelesi içerisinde savaşıyor ve çatışan erkekliklerin inşası yoluyla sağlanır.

Homososyalliğin hegemonik erkekliğin inşasında ve sürdürülmesinde önemli bir rol oynadığına dikkat çeken Sharon Bird'e göre "Heteroseksüel erkekler arasındaki homososyal etkileşim hegemonik erkekliğin sürdürülmesinde hegemonik olmayan kimliklere ilişkin anlamları bastırırken, hegemonik ideallerle uyumlu kimliklerle eşleştirilen anlamları destekleyerek katkıda bulunur" (1996: 121). Bird homososyalliğin ürettiği bu anlamları "duygusal uzaklık", "rekabetçilik" ve "kadınların cinsel objeleştirilmesi" olarak tanımlar (1996: 121). Erkeklerin özellikle homososyal etkileşim içerisindeyken duygusal açıklığı ve yakınlığı ifade eden ve özellikle kadınsılıkla eşleştirilen hisleri açıklamaları toplum tarafından uygunsuz bulunur; zira "duyguları ifade etmek zayıflıkların ve kırılma noktalarının göstergesidir, duygulardan uzaklaşmak ise kontrolü elinde tutmak demektir" (1996: 122-125). Bird'e göre erkeklerden duygusal değil rekabetçi olmaları beklenir ve bu rekabetçilik erkekler arasında hiyerarşik bir biçimde kurulmuş fark ve ayrıma dayalı bir toplumsal cinsiyet kimliği kazandırır. Kadınların cinsel olarak nesneleştirilmesi ise "kadından sadece farklı değil, ondan daha iyi olan" biçiminde inşa edilen bir eril bireyselliği mümkün kılar (Bird, 1996: 121).

Benzer şekilde Brod ve Kaufman homososyal bir edim olarak erkekliğin "tehlike, başarısızlık riski ve yoğun bir rekabet" ilişkisi içerisinde kurulduğunu öne sürer (1994: 129). Kimmell'in homososyallik açıklaması ise hegemonik erkekliğin homofobik bir edim olarak inşası ile ilintilidir. Homofobiyi "diğer erkeklerden korkmak" olarak tanımlayan Kimmell erkeklerin "sürekli diğer erkeklerin gözetimi altında olduğunu" ve onların diğer erkekler tarafından izlenip, derecelendirilerek "erkeklik alanına kabul edildiklerini" öne sürer (Kimmell, 2005a: 33). Bu açıdan "erkeklik diğer erkeklerin onayını almak için sergilenir. Performansı değerlendiren bu diğer erkeklerdir" (Kimmell, 2005a: 33).

Hegemonik erkekliğin homososyallik bağlamında işlerlik kazanması romanda Sassoon'un hastanede Rivers'in denetiminde aldığı konuşma terapisi esnasında aralarında gelişen diyaloglarda ortaya çıkar. Sassoon ile olan ilk seanslarında psikiyatrist Rivers, Sassoon'un savaş karşıtlığını risk almaktan uzak, şahsi güvenlik arayışı içerisinde bir yaşam olarak değerlendirerek onun erkekliğinin toplumsal beklentileri karşılamada yetersiz kalışını ima eder. Savaş zamanında bir erkek askeri üniforma giydiği, cephede saldırganca savaştığı, ülkesi ve dava arkadaşları için ölümü ve öldürmeyi göze alma riskine girdiği sürece yeterince erkek sayılır. Sancar bu duruma şu şekilde açıklık getirir: "Erkeklerin ölme ve öldürmeye razı savaşçılar haline gelebilmeleri, askerliğin bir tür 'erkeklik sınavı' olarak var olmasına bağlıdır ve bu sınavı başarı ile geçenlerin 'sağlam erkek' olarak topluma katılmaya hak kazanacağına dair bir 'ritüelistik sözleşme' söz konusudur" (2013: 155).

Romanda ölmeyi ve öldürmeyi reddeden ve dolayısıyla erkeklik sınavında başarılı olamayan Sassoon, onu sağlam ve ideal erkek olarak onaylayacak olan bu ritüelistik sözleşmeyi fes etmiştir. Neticede, hegemonik erkeklik ile uyum sağlamayan Sassoon'un bu eril kimliği Rivers tarafından şu sözlerle itibarsızlaştırılır: "Üniformayı giydiğinde aslında bir sözleşme imzalarsın. Ve bir sözleşmeden sırf fikrini değiştirdin diye dönmezsin" (Barker, 1998: 22).

Eleştirmen David J. Morgan üniformanın nasıl belirli bir tür erkekliği yücelttiğini şu şekilde ifade eder: "Üniforma bireysellikleri genelleşmiş ve zamansız bir erkeklikle bütünleştirirken, aynı zamanda duygunun kontrol edilmesi ve onun daha geniş bir akılcılık karşısında ikincilleştirilmesi anlamını taşır" (Morgan, akt. Brod vd, 1994: 166) Askeri üniforma giymeyi duygularını kontrol ederek her türlü riski göze almayı taahhüt eden bir sözünün eri olma durumu olarak gören Rivers, Sassoon'un savaş karşıtlığını duygu kontrolünden ve akılcılıktan uzak bulur. Bu amaçla, Sassoon'u savaş karşıtlığından vazgeçirip cephede savaşması için geri dönmeye ikna etmeye çalışır. Bunu şu sözleriyle de açıkça dile getirir: "Eğer protestona devam edersen, hayatının geri kalanını bütün bir şahsi güvenlik durumunda geçirmeyi bekleyebilirsin [...] Diğer insanlar ölüyorken senin güvende olmanın daha zor olduğunu düşünmüyorsun değil mi?" (Barker, 1998: 36). Nitekim Rivers, Sassoon'un savaşı protesto

ederek kendi şahsi güvenliğini sağlamayı hedeflemektense, risk alıp cephede savaşmaya giderek erkekliğini kanıtlaması gerektiğine inanmaktadır.

Rivers'in yukarıdaki ifadesinde de ima ettiği gibi şahsi güvenliğini ya da konforunu önceleyen erkek kolay olanı seçerek bir erkekten başarması beklenen birtakım zorlukların üstesinden gelemeyen, cesaretsiz, korkak ve dolayısıyla erkeklik testinde başarısız olan ve yeterince erkek olamayan bir erkektir. Bu anlamda eser, savaşı erkekliğin belirli zorluklarla sınanıp onaylandığı bir meydan okuma sahası, erkekliği ise sürekli toplum tarafından onaylanan ve bireysel olarak kazanılması hedeflenen bir meydan muharebesi olarak yansıtarak savaş ve erkekliğin iç içe geçmişliğini eleştirel bir şekilde gözler önüne serer.

Erkekliğin sadece cephede değil sosyal hayatta da bir meydan okuma edimi olduğu düşünüldüğünde cephede savaşırken sinir krizleri geçiren ve akli dengelerini yitiren askerleri Craiglockhart'da iyileştiren Rivers'in asıl görevinin de bu meydan okuma ile ilintili olduğu anlaşılır. Hastanede Sassoon'a diğer askerlere davrandığından daha farklı bir tutum sergileyen Rivers, Sassoon'u kasıtlı olarak daha çok konfor ve güvenlik alanı ile donatır. Sassoon'a Craiglockhart'da golf oynamak, seçkin insanların yemek kulübüne katılmak ve daha iyi hijyen şartlarına sahip olmak gibi ayrıcalıklı yaşam koşulları sunulur. Cephede tehlike altında güvenliksiz koşullarda yaşayan askerlerden farklı olarak Sassoon, bu akıl hastanesinde daha ayrıcalıklı bir pozisyonda hayatını idame ettirir. O halde burada Rivers ve hastane yönetimi Sassoon'a bu ayrıcalık ve iktidar konumunu sunarken aynı zamanda onun erkekliğini cephede kötü ve tehlikeli koşullarda savaşan erkeklerinkine kıyasla ikincilleştirerek itibarsızlaştıran bir tür meydan okuma gerçekleştirirler. Diğer bir ifadeyle, Craiglockhart'da Sassoon'un hegemonik erkeklik ile müzakeresi onun eril kimliğinin sivil cephe ile savaş cephesi arasındaki karşıtlık üzerinden yeniden inşası ile sağlanır. Bu sayede, Sassoon'un savaşı protesto etmekten vazgeçmesi ve ideal bir asker olarak daha fazla sorumluluk ve risk alarak erkekliğini ispat etmesi beklenir. Her hâlükârda böyle bir ataerkil toplumsal cinsiyet düzeninde Sassoon'un erkekliğini kanıtlayabilmesi diğer erkeklerin onu sınamasına ve onayına bağlıdır.

Craiglockhart'da Sassoon'a sunulan bu eril ayrıcalıklar dünyası onun geceleri kâbuslar görece kadar yoğun bir suçluluk duygusuna kapılmasına neden olur. Bu noktada, hastanede edindiği ayrıcalıklardan vazgeçerek yaşadığı suçluluk duygusundan kurtulacağı inancında olan Sassoon, cephede kalmayı seçerek hayatlarını tehlikeye atan silah arkadaşları için kendisini feda etmesi gerektiğini düşünür ve cepheye geri dönmeye karar verir. Eleştirmen Robert Nye'nin de ifade ettiği gibi "Askeri eğitim erkekleri birey olmaktan uzaklaştırır ve onları fedakârlıkta bulunmaya hazırlar" (Nye, 2007: 430). Dahası, fedakârca savaşıp uzuvlarını kaybeden ya da sakat kalan erkekler böyle bir kahramanlık sergileyemeyenlere kıyasla daha fazla yüceltilir (Bourke, 1996: 5) Bu gerçeklerden anlaşılacağı üzere savaş erkekleri sadece bir tehlike ve macera dünyası vaat etmez, aynı zamanda onlardan güvenli ve konforlu bir yaşam alanını reddetmelerini bekleyerek kadınsılığın dışına çıkılmasını yüceltir; zira toplum nezdinde bir erkeğin güvenli bir yaşam sürmesi ya da risk almaktan kaçınması onun korkak olması ya da kadınsı özellikler göstermesiyle eş değer tutulur.

Bu durum hegemonik erkekliğin inşası bağlamında ele alındığında, toplumun nazarında bir "korkak" ya da "hanım evladı" olarak görülmemek için erkekler savaşlarda ölmeyi ya da öldürmeyi göze alarak tehlike ve macera dünyasını tercih ederler ve kendi güvenliklerinden vazgeçmek zorunda kalırlar. Bu nedenledir ki Sassoon'u cepheye geri dönmeye sevk eden şeyin onun özgür iradesinin bir sonucu olmadığı, aksine erkekliğinin sosyal inşası ile ilintili olduğu görülür. Hem Rivers'in yürüttüğü konuşma seansları esnasında hem de hastanede ona sunulan ayrıcalıklar neticesinde eril kimliğine karşı meydan okunan Sassoon "korkaklık" ve "cesaret" arasında seçim yapmak zorunda hissederek, korkak ve zayıf olmadığını, aksine cesur ve fedakâr bir kahraman olduğunu kanıtlaması gerektiği gerçeğinin sosyal baskısı altında cepheye dönmeye rıza gösterir.

Benzer şekilde, Sassoon'un yaşadığı bu eril kaygıları Rivers'in da kendi eril kimliğini inşa ederken yaşadığı gözlemlenir. Aslında Rivers sistemin adamı olarak ataerkil düzende hegemonik tasarının sürdürülmesine hizmet eden bir suç ortağı erkeklik sergilemektedir. Bu açıdan bakıldığında Rivers bu sistemde hem ezen-fail hem de ezilen-mağdur konumundadır. Cephede savaşırken hegemonik erkeklik ideallerinden sapmalar gösteren erkeklerin erillliğini hastanedeki tedavileri süresince yeniden bu idealler ekseninde inşa etmelerini sağlamak onun esas görevidir. Hegemonik erkeklik ile

müzakeresini böyle bir suç ortaklığı üzerinden sergileyen Rivers, bu suç ortaklığı erkekliğini soğukkanlılık, metanet, öz kontrol, duygusal uzaklık ve duygularını bastırma üzerine inşa etmiştir. İlginçtir ki, hastanede hastalarına uyguladığı teknik onların duygularını açığa çıkarmak üzerine kuruluyken, Rivers’ın kendi duygularını sürekli bastırması onun bu suç ortaklığını ifşa eden ve ona babası ile olan iktidar, hâkimiyet ve tahakküm açısından sorunlu ilişkisinden miras kalmış bir tutumdur.

Rivers çocukluğundan beri kekemedir ve kendisi gibi kekeme olan diğer küçük çocukları tedavi eden hem bir din adamı hem de bir konuşma terapisti olan babası, onlara sabırlı bir şekilde nefeslerini kontrol etmeyi ve düzenlemeyi öğretmiştir. Eserde, Rivers çocukluk yıllarında “evlerinin on ila on dokuz yaş arası kekeme çocuklarla dolu olduğunu” anımsar (Barker, 1998: 137). Böylece, Rivers’ın çocukluğundaki evi katı, baskıcı ve otoriter babaların çocuklarının duygu ve düşüncelerini bastırarak yetiştirdiği tüm Viktorya dönemi toplumunun küçük bir erkeklik evreni haline gelir. Viktorya döneminde benimsenen bu erkeklik türünü Anthony Fletcher şu şekilde tanımlar:

Viktorya dönemi erkekliği elit bir kültürel form olarak başlamıştı. İlk başlarda genç erkeklerde bedeni fazla dikkate almayan, nezaketi ve saflığı vurgulayan ussal ama kanlı canlı olmayan bir erkeklikti. Ancak Kitchener ve Baden Powell döneminde bu erken Viktorya döneminin ciddi Evanjelik erkekliğinden soğukkanlı, kuyruğu dik tutan ve kuvvetli bir erkeklik biçimine doğru bir değişim oldu. Atletizm kültürü kök saldı. Daha sonraki Viktorya dönemi devlet okulları ideolojisi de fiziksel çaba, fiziksel cesaret ve ahlaki değer arasındaki düz doğrusal ilişkilere dayanıyordu. John Tosh’un da belirttiği gibi spor, genç erkeklerin sadece fiziksel eğitimi için değil, cesaret, öz kontrol, metanetli dayanıklılık ve egonun takıma tabi kılınması gibi karakter oluşturucu nitelikler için teşvik edilmişti [...] Duygusal bastırma İngiliz eril idealinin önemli bir unsuru haline gelmişti (Fletcher, 2014: 42).

Oğlunu yukarıda bahsi geçen Viktorya döneminin hegemonik erkeklik ideallerine göre yetiştirmek isteyen ve kendisi de öz kontrol ve metanet timsali olan Rivers’ın babası, bu amacına oğlu üzerinde kendi otoritesi ve iktidarını kullanarak ulaşmaya çalışmaktadır. Diğer bir ifadeyle Rivers ile birlikte onun gibi diğer çocuklar, babalarının erkekliklerini iktidar ve tahakküm ilişkileri yoluyla Viktoryen eril idealler ekseninde inşa etmesi neticesinde kekeme olan Viktorya toplumunun genç oğullarıdır. Bu açıdan Rivers’ın eril kimliği otorite ve güce boyun eğme ya da eğmeme girdabında babası ile olan çatışması üzerinden kurulur. Erkekler için hegemonik bir ideal olan metanetli bir dayanıklılık, öz-kontrol ve duygusal bastırmayı babasının onun üzerinde kurduğu otorite ve baskı yoluyla içselleştirir ve duygularını sürekli yok saymanın oluşturduğu stres sonucunda küçük Rivers kekeme olur. Aslında Rivers’ın kekemeliği onun gerçekte söylemek istediği ile ondan ideal bir erkek olarak söylemesi beklenenin arasındaki uçurumun göstergesidir. Zorba ve katı bir babanın oğlunda daha çocukken yarattığı bu tahribat, Rivers’ın erkekliğe dair tüm algısını hegemonik olan normatif kabuller ekseninde şekillendirmiş ve her defasında babanın otoritesi Rivers’ın bu biçimlendirmeye karşı başkaldırmasının önüne bir set çekmeye çalışmıştır. Her hâlükarda, küçük Rivers’ın kekemeliği hegemonik erkekliğe uyum sağlama baskısı altında gelişen bilinçaltı bir başkaldırı niteliğindedir.

Şimdiye gelindiğinde ise Rivers’ın bir akıl hastanesinde kekeme bir psikiyatrist olarak konuşma seansları gerçekleştirmesi de oldukça ironiktir. Rivers’ın orduya hizmet eden kekeme bir psikiyatrist konumunda görev yapması onun eril otoriteye karşı tutumunu ve yetişkinliğinde sergilediği suç ortağı erkekliğini işaret eder. Hastanedeki görevi nedeniyle Rivers artık sistemin bir adamıdır ve kendi konumunu korumak ve bir takım eril ayrıcalıklar elde etmek için savaşa ve erkekliğe dair yıllardır bildiği gerçekleri gizlemektedir. Dahası, hegemonik tasarımın devam etmesine hizmet eden Rivers’ın bu suç ortaklığı, seanslarda hastaları ile arasında inşa ettiği baba-oğul ilişkisi üzerinden görünür hale gelir. Geçmişte babasının onun üzerindeki otoritesi ve tahakkümü nedeniyle aralarında gelişen sorunlu bir baba-oğul çatışması neticesinde Rivers da hastalarıyla sorunlu bir baba-oğul ilişkisi geliştirir. Michael Kimmell’in de ifade ettiği gibi “Oğul kendisini onu ezen ile özdeşleştirmiştir ve şimdi artık kendisi ezen biri olmuştur” (2005: 31). Bu nedendir ki Rivers konuşma seansları boyunca hastalarına karşı duygularını gizleyen, mesafeli ve otoriter bir baba gibi hareket etmektedir. Neticede, babanın otoritesi üzerinden temsil edilen toplumun bir erkekten beklentilerinin baskısını Rivers şimdi kendi hastalarına yaşatmaktadır. Zira artık o hasta, gücünden düşmüş olan oğullarını sadece cephedeki görevlerine geri göndermek için iyileştirirken, bir bakıma hegemonik idealler doğrultusunda onları yeniden

erkekleştirirken, aslında oğullarını ölmeye ya da öldürmeye göndererek kurban eden ve böylelikle hegemonik erkeklik ile suç ortaklığı ve iş birliği yapan bir babadır.

Romanda Rivers’ın kekemeliği cephede savaşırken savaş nevrozu geçirerek suskunluğa gömülen Teğmen Prior’ın konuşma kabiliyetini yitirmesi ile bir arada verilir. Eserin beşinci bölümünde okuyucu karşısına çıkan Prior, “hafıza kaybı, gece kâbusları ve konuşamamaktan muzdarip yirmi iki yaşlarında zayıf, sarışın” ve astım hastası bir asker olarak tasvir edilir (Barker, 1998: 40). Craiglockhart’a geldiği günden beri hiç kimse ile tek bir kelime dahi etmeyen Prior’ın, doktoru Rivers ile de ilk zamanlar tek iletişim şekli ona sorularla kendi bloknotuna büyük harflerle söylemek istediklerini yazarak göstermesi şeklindedir. Rivers Craiglockhart’a gelmeden önce Prior’a ne olduğunu ve hafızasını nasıl kaybettiğini sorduğunda ise onun verdiği cevap “HATIRLAMİYORUM” dur (Barker, 1998: 40).

Temel olarak Prior’ın suskunluğu Rivers’ın kekemeliği ile aynı kaynaktan beslenmektedir. Her ikisi de bir erkek olarak toplum tarafından onaylanmak ve kabul görmek isterlerken onlardan bekleneni yapamadıklarında ya da yapmayı reddettiklerinde zihinsel ve fiziksel olarak tahribat yaşamışlardır. Birkaç seans sonra kaybettiği sesine bir gün aniden geri kavuşan Prior, Rivers’a orduda konuşamama sorunun neden subaylar arasında değil de erbaşlar arasında daha sık görüldüğünü sormasına istinaden şu cevabı alır: “Konuşamama, bir şeyi söylemek istemen ile söylediğinde sonuçlarının çok yıkıcı olacağını bilmen arasındaki çatışmadan kaynaklanır. Bu yüzden bu durumu ancak kendini fiziksel olarak konuşamaz hale getirerek çözüme kavuşturursun” (Barker, 1998: 87). Rivers’ın bu sözlerinden hareketle, Prior aslında savaş ve erkeklik hakkında söylemek istediği gerçekler ile onun bu söylemek istediklerini bastırma gerekliliği duymasının yarattığı çatışma neticesinde konuşamaz hale gelmiştir; çünkü o bu konular hakkında dile getireceği şeylerin bir erkek olarak kendisi için tehlikeli ya da toplum tarafından kabul edilemez olacağını içselleştirmiştir. Aslında Prior’a göre savaş bir vahşet çukurudur ve erkekler de bu çukurda birbiriyle mücadele ederek ezilen “vahşi yük hayvanlarıdır” (Barker, 1998: 81). Bu açıdan Prior toplumun erkeklerden beklentilerinin ve onları bu ezen ve ezilen sarmalında harcayan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve hiyerarşisinin farkında olan bir karakterdir. Ancak tüm bunları açıkça dile getirmek istediği halde, toplum tarafından yeterince erkek olamayan bir korkak olarak görülmek istemediği için bu gerçekleri dile getirme arzusunu bastırır ve neticede bilinçaltı bir kendini koruma mekanizması geliştirerek fiziksel olarak konuşamaz hale gelir. Dolayısıyla Prior’ın konuşamaması onun hegemonik erkeklik değerlerine karşı çıkmak istemesi ile bu değerlerle müzakere etmek zorunda hissetmesinin bir sonucudur.

Erkekler bir taraftan mevcut toplumsal cinsiyet düzenine karşı çıkmak isterlerken, diğer taraftan bu itirazlarını toplumun bir erkek olarak onlardan beklentilerini karşılayarak erkekliklerini kanıtlamaları gerektiğinin baskısı nedeniyle gerçekleştiremezler. Bu durumu örnekleyen Prior’ın hikâyesi erkeklerin yaşadığı bu baskı nedeniyle erkek erkeğe ikili ilişkilerinde nasıl daha saldırgan ve öfkeli bir tutum benimsediklerine göndermede bulunur. Örneğin, eserde Prior sürekli Rivers’ın otoritesini reddeder ya da ona öfkeli bir şekilde meydan okur. Hastanedeki tedavisi süresince Prior, hem bir doktor hem de ordu mensubu olarak ayrıcalıklı bir konuma sahip olan Rivers’ın hastaları üzerinde haâkimiyet kurmaya çalıştığını idrak eder. Buna ilaveten, konuşma seansları boyunca Rivers’ın statüsü ve otoritesinin baskısını üzerinde hisseden Prior, Rivers’ın bir doktor olarak onu sürekli izlemesi, sorgulaması, incelemesi, denetlemesi ve değerlendirmesi neticesinde öfkelenir. Dahası, sık sık gördüğü gece kâbusları için hastalık belirtileri hakkında birkaç soru sormaya gelen Rivers’ın otoritesini ona şu soruyu yönelterek sorgular: “Bütün soruları sen soruyorsun, bütün cevapları ben veriyorum. Neden her iki şekilde de olamıyor?” diye sorar (Barker, 1998: 47). Buradan da anlaşılacağı gibi, Craiglockhart Hastanesi’nde Doktor Rivers’ın erkekliğinin inşası ile ona tabi kılınan hasta Prior’ın erkekliğinin inşasının muktedir doktor- gücünden düşmüş hasta karşıtlığı bağlamında oluşturulduğu gözlemlenir. Ancak Prior, bu hiyerarşik olarak inşa edilmiş doktor-hasta ikili karşıtlığı içerisinde onlara biçilen iktidar konumlarını tersine çevirmeyi önerdiği gözlemlenir. Böylece kendisinin doktor, Rivers’ın hasta konumunda olduğu bir rol değişikliği üzerinden Prior, tahakküm kurulan değil tahakküm kuran erkek olmak ister. Alt konumda bir hasta olarak Prior’ın kendisine yöneltilen soruları şimdi bir doktor edasıyla Rivers’a yöneltmesi Rivers’ın erkekliğine bir meydan okuma sunarken onun eril otoritesine karşı da bir tehdit oluşturur. Aslında bu noktada Prior, iktidar konumlarını işgal edenlerle etmeyenlerin yer değiştirmesini talep etmekte ve erkekler arasındaki bu güce eşitiz erişimi eleştirmektedir. Roman bu iki

erkek arasında hiyerarşik olarak örülmüş iktidar ve hâkimiyet konumlarını alt üst ederek erkekliği, erkeklere içkin biyolojik olarak atfedilmiş bir sabit roller bütünü değil, toplumsal cinsiyet ilişkileri yoluyla inşa edilmiş sürekli değişen ama asla elde edilemeyen bir mücadele ve iktidar konumu olarak temsil eder.

Her ne kadar Prior erkekler arasındaki bu eşitsizliğin farkında olsa da eserin tamamında toplum tarafından kabul görmek isteyen ve sürekli güç arayışında olan bir erkek olarak resmedilir. Çocukluğundan beri duygularını ve korkularını bastırması gerektiği salık verilerek yetiştirilen Prior, erkekliğini duygularını açıklamaktan kaçınma ve kadınsı olarak atfedilen her şeyin reddi üzerine inşa eder. Hatta konuşma seanslarının birinde Rivers'a şunları söyler: "Korkularımı gün yüzüne çıkartabilirsin, ölümleri hatırlamamı sağlayabilirsin, fakat hiçbir zaman benim hissetmemi sağlayamayacaksın" (Barker, 1998: 72). Eserde tüm erkek karakterlerin erkeklik algısının mevcut ve bilindik kalıpların dışına çıkarak yenilenmesi gerektiği vurgulanırken, bu yenilenmeye en çok ihtiyaç duyan karakterin ise Prior olduğu gözlemlenir. Çünkü o, işçi sınıfına mensup bir baba ile orta sınıfa mensup bir annenin eşitsiz sınıfsal kökenleri arasında sıkışıp kalmış bir oğul olarak hiçbir yere ait hissedememenin verdiği kaygıyla erkekliğini kanıtlama baskısını yoğun bir şekilde yaşayan birine dönüşmüştür.

Prior'ın hegemonik erkeklik ile müzakeresi vatani görevini ölümüne savaşılarak yerine getirmek, duygularını ifade etmekten kaçınmak, şiddete ve saldırganlığa meyilli olmak ve kadınları cinsel nesneleştirmek üzerine kuruludur. Ancak onun böyle bir erkeklik inşasında toplum ve ailesi tarafından yetiştirilme biçimi ve babası ile arasında olan çatışmalı iktidar ilişkisinin rolü büyüktür. Çocukluğundan beri baba ve oğul arasındaki tahakküm ilişkisi Prior'ın kendini kanıtlamak için her zaman daha fazla güç arayışında olan bir erkeğe dönüşmesine neden olmuştur. Nitekim o, babasının otoritesi ve baskısı altında iğdiş edilen bir oğuldur ve bu güçten düşürülme durumu Prior'ı daha da kamçılıyarak onun hegemonik erkeklik idealleri ile müzakeresini şekillendirmiştir.

Prior'ın geçmişine ışık tutan bu gerçekler oğulları Billy Prior hakkında konuşmak için eşiyle birlikte Craiglockhart'a giden baba Prior'ın Rivers ile diyalogu neticesinde ortaya çıkar. Baba Prior, aslında oğlunun cephede savaşıyor olması gerekirken bir akıl hastanesine düşmesinden büyük bir öfke duymaktadır ve bu öfkesini Rivers'ın gözünde oğlunu küçümseyerek açığa çıkarır. Billy'nin geçmiş yaşantısı hakkında konuşurken onun orduya katılmadan önce bir sevkiyat bürosunda memur olarak çalıştığını söyler ve bu yüzden onun hiçbir ilerleme kaydedemediğini ve o mesleği seçmesinde annesinin Billy'i talim ve terbiyesinin etkili olduğunu düşünür. Nitekim oğlunu bu başarısızlığı nedeniyle hor gören Bay Prior'a göre, annesi "onu beş para etmez bir erkeğe dönüştürmüştü" (Barker, 1998: 52). Babası her zaman Billy'nin ekmeğini taştan çıkararak bir erkek olmasını istemiş, ancak ona göre bu durum eşinin oğullarını bir hanım evladı gibi yetiştirmesinden dolayı imkânsız hale gelmiştir. Eşinin aksine, oğlunu küçüklüğünden beri yenilmez, hükmeden, bıçkın bir kabadayı olarak yetiştirmek isteyen Bay Prior 'ın da aşağıdaki sözlerinden anlaşıldığı gibi, onun bir oğuldan beklentilerinden farklı olarak Prior sokaktan eve her defasında ağlayarak gelen, akranlarıyla giriştiği kavgalarda hep yenilen, zayıf ve ezik bir çocuk olarak yetişmekteydi:

"Bu çocuğun büyüme çağlarında sadece bir kez duruma müdahale etmişim ve bu da okulda ona bir çocuk sataştığı zamandı. Eve daima ağlayarak gelirdi. Ve bir gün artık bu kadarı yeter diye düşündüm. Bu yüzden bir dahaki sefer, yüzü gözü şişmiş halde zırlayarak eve geldiği bir gün elimin tersiyle ona bir tokat attım ve kapıyı gösterdim. Orada, salya sümük içinde, avazı çıktığı kadar bağırdı. Ona sataşan çocuğun orada bizi beklediğini söylüyordu. O halde ben de ona git, biliyorsun bizim muhitte dirençli, metanetli olman gerekiyor, eğer sere serpe yatarsan üzerinden geçen çok olur, dedim [...] En sonunda bizim Billy o çocuğu dövmekle kalmadı neredeyse öldürüyordu." (Barker, 1998: 52).

Görüldüğü üzere baba Prior oğlunun dayak yemesini ya da ağlamasını bir zayıflık ve güçsüzlük göstergesi olarak algılar ve onu başka bir erkek çocukla iktidar mücadelesinin içine çekerek Billy'nin çocukken saldırgan, kaba kuvvete ve fiziksel şiddete dayalı bir erkeklik inşa etmesinde büyük bir rol oynar. Diğer bir ifadeyle Billy'nin erkekliği ilkin, babası tarafından akranı bir erkek çocukla rekabetçi bir iktidar ilişkisi içerisinde sergilediği fiziksel şiddet ve kaba kuvvet üzerinden test edilir ve onaylanır. Michael A. Messner'in de vurguladığı gibi "Dışlanmış ya da tabi kılınmış erkekler, göreceli bir

güçsüzlük bağlamında başkaları üzerinde bir güç ifade etme arzusu olarak okunabilecek erkekliğin abartılı vücut bulmuş hallerini ve sözel ifadelerini sergileme eğilimindedirler” (Messner, akt. Brod vd., 1994: 2014). Dolayısıyla Billy’e kendini güçsüz hissettiren hem babası hem de akranları ile arasındaki bu tabi kılınma ilişkisi onun abartılı bir erkeklik sergileyerek şiddete meyletmesine ve ancak bu şekilde erkekliğini ve gücünü öne çıkarmasına neden olmuştur. Bu noktada, Barker’ın eserde vurgulamak istediği temel husus ise şiddete ve saldırganlığa eğilimin erkeğin doğuştan sahip olduğu bir karakter özelliği olmadığıdır. O halde, şiddet erkeğin doğasının bir sonucu değil, ataerkil toplumsal cinsiyet düzeni erkekleri dinamik ve göreceli iktidar ilişkilerine göre hiyerarşik olarak konumlandırılan bir toplumsal yapının ve erkeklerin de bu yapının dayattığı ideallere uyum sağlama çabalarının sonucudur.

Erkeklerin ataerkil toplumsal cinsiyet düzeni içerisinde deneyimlediği bu “göreceli güçsüzlük” onları erkekliklerinin sınanarak onaylanabileceği mücadele alanlarına iter. Eserde, Prior’ın çocukluktan yetişkinliğe geçtiği yıllarda gönüllü olarak savaşa katılma sebebi de savaşın ona erkekliğinin sınanması ve onaylanması için bir mücadele alanı sunmasıdır. Bu noktada George L. Mosse’nin şu sözünü hatırlatmakta fayda vardır: “Savaş erkekleri erkeklığe davet eder” (1996: 34). Çocukluğundan beri güce erişimi sekteye uğrayan Prior, erişemediği bu iktidar konumunu savaşa katılarak elde etmek ve erkekliğini kanıtlamak ister. Ancak savaşa katılsa bile o hâla babasının gözünde düzgün bir adam olamamıştır. Hastaneye ziyarete geldiği gün Rivers’in “oğlunuz subay olduğu için onunla gurur duyuyor olmalısınız” ifadesi üzerine, baba Prior “gurur mu duymalıyım? Hayır duymuyorum [...] Annesinin ona yaptığı da buydu. Ne idiği belirsiz biri olup çıktı” diyerek oğlunu ve eşini küçümsemesini dile getirir. Geçmişte başlayan bu baba oğul arasındaki anlaşmazlığı bugün daha da arttıran şey ise Prior’ın sağlıklı bir subay olarak girdiği ordudan akli dengesini yitirmiş savaş nevrozlu bir hasta olarak çıkmasıdır. Prior’ın bu savaş nevrozlu durumu babasının ondan sergilemesini beklediği kahraman ve cesur asker hegemonik ideali ile çelişmektedir. Bu hegemonik ideali karşılayamayan savaş nevrozlu Prior, babasını daha da hayal kırıklığına uğratarak onu küçük düşürür. Bay Prior hastaneden ayrılmadan önce Rivers’a “o burada ne kadar süre kalacak” diye sorduğunda on iki haftalık bir tedavi göreceğini öğrenmesinin ardından oğlunun bu hale düşmektense savaşta yaralanmasını yeğlediğini şu sözlerle ifade eder: “Eğer kıçına bir kurşun yeseydi benim sempatiyi daha fazla kazanırdı” (Barker, 1998: 53).

Görüldüğü üzere Prior’ın savaşa gönüllü olarak katılma sebebi onun hegemonik erkeklik ideallerine uyum sağlamak için yaşadığı baskıdır. Ancak savaş onu ve diğerlerini bu ideallere ulaşamaz hale getirir. İdeal bir erkek olmak için duygularını bastırarak büyüyen bu erkekler, savaş meydanında yaşadıkları karşısında duygu patlaması yaşayarak sinir krizleri geçirirler. Bu durum Prior açısından bakıldığında onun cepheye geri dönme hırsı ve kendini koruma içgüdüleri arasında kalmasına yol açan içsel bir çatışma yaşamasına neden olur. O aslında bir taraftan cepheye gitmek isterken diğer taraftan içgüdüsel olarak kendini korumak adına cepheye gitmek istememektedir. Ancak yine de Craiglockhart’daki üç aylık tedavisi bitip de sağlık kurulu muayenesi yapılacağı gün Fransa’ya savaş cephesine geri dönmeyi ısrarla talep eder. Bu durumun asıl sebebi ise Prior’ın astımlı ve savaş nevrozlu bir asker olarak cepheye uygun görülmediği için kalıcı bir sivil cephe hizmetine mahkûm edilmenin utancını yaşamak istememesidir.

Romanda iktidar yoksunluğundan muzdarip bir başka karakter ise cepheye savaşırken birdenbire yürüyemez hale gelen ve bu yüzden iki aylık yatak istirahati verilen Willard’dır. Onu muayene eden doktorlar omurgasına hiçbir hasar almadığını iddia etse de Willard bu yaşadığı kısmi felç durumunun, omurga hasarı nedeniyle kötüye giden fiziksel sağlığından kaynaklandığı konusunda ısrar eder. Rivers ise Willard’ın yürüyememesinin fiziksel bir hasarın sonucu değil, onun cepheye savaşırken yaşadığı içsel çatışmanın sonucunda gerçekleştiği kanaatinde. Willard ile olan konuşma seanslarında Rivers bu düşüncesini şu şekilde izah eder: “Bir erkek hayatını kurtarmak istediğinde felç gerçekleşir. O daha fazla ileri gitmek ve imkânsız bir saldırıda bulunmak istemiyordur. Fakat kaçmaya da hazırlıklı değildir” (Barker, 1998: 101). Rivers’in bu ifadesinden hareketle, savaşta saldırı esnasında erkekler ne savaşın bir paçası olmak istemektedir, ne de bu durumdan kaçıp kurtulabilmektedir. Bu bağlamda, tıpkı Prior’ın cepheye konuşma kabiliyetini yitirmesi gibi, Willard’ın felç kalması, onun bireysel olarak kendini koruma içgüdüleri ile bir erkek olarak toplumun ondan beklentilerini karşılamak zorunda hissetmesi arasında yaşadığı çatışmadan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, Willard’ın hegemonik erkeklik ideallerine uyum sağlamak için yaşadığı baskı onun felç kalarak bu idealleri gerçekleştiremez

hale gelmesini sağlamıştır. Ancak, toplumsal olarak düşünülenin aksine, Willard korkaklık değil, cesaret timsalidir.

Görüldüğü üzere, roman boyunca Barker erkeklerin ataerkil toplumsal cinsiyet düzeni içerisindeki iktidar mücadelelerinin onların sağlıklı ve topluma yararlı bireyler olarak var olmasının önüne bir set çektiğini vurgulamaktadır. Böyle bir sürecin neticesinde hem zihinsel hem de fiziksel sağlığını yitiren erkeklerin iyileştirilmesi, romanda Psikiyatr Rivers’in metodu üzerinden anlatılır. Aslında onları iyileştirip cepheye geri göndermek için hegemonik tasarıya hizmet ederek suç ortağı erkeklik sergilen Rivers’in Craiglockhart’da uyguladığı hastalarını iyileştirme metodu hegemonik erkekliğin panzehiri olarak yorumlanabilir; zira o, konuşma seanslarında hastalarını konuşmaya teşvik ederken gerçekte onları, hegemonik ideale ulaşmak için bastırdıkları korkuları ve duyguları hakkında konuşturmakta ve onların erkekliğe dair içsel çatışmalarını ve sorgulamalarını açığa çıkarmaktadır. Anlatıcının da ifade ettiği gibi, Rivers, “Genç hastalarına duygularını bastırma çabalarından vazgeçmelerini ve acı ve korkuyu yaşamalarına izin vermelerini tavsiye ederek, kendisinin de üzerinde durduğu zeminin altını oymaktaydı” (Barker, 1998: 44). Bir bakıma Rivers, hastalarına duygularını bastırmamayı salık vererek ataerkinin ve hegemonik tasarımın altını oymaktadır. Bu anlamda, roman erkekler için gerçek bir yenilenmenin, onların üzerinde erkekliklerini inşa ettikleri güvenli zeminin dışına çıkıp, ataerkil güç ile çatışmalı ve zararlı ilişkilerini ve erkekliklerini sorgulayarak mümkün olabileceğinin altını çizmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Barker’ın *Regeneration* romanında erkeklik ve savaş ilişkisi hegemonik erkeklik bağlamında incelenmiş ve eserde erkekliğin, ideolojik ve normatif olarak inşa edilmiş toplumsal erkeklik beklentilerine uyum sağlama kısılcacında iktidar mücadelesi için savaşılan erkeklerin hikâyeleri üzerinden eleştirildiği gözlemlenmiştir. Karakterlerin toplumsal cinsiyet hiyerarşisinin oluşturduğu erkeklik girdabında hem ezen hem de ezilen konumunda resmedildiği eserde, erkekliğe ilişkin toplumsal beklentiler ve sorumlulukların erkekler üzerinde nasıl bir baskı yarattığına dikkat çekilmiştir. Bu açıdan bakıldığında *Regeneration*’da Barker erkekliği hiyerarşik ve eşitsiz konumlanmış erkeklikler arasındaki bir savaş hali olarak resmetmiştir. Birinci Dünya Savaşı’nın bir art alan olarak kullanıldığı eserde savaşın hikâyesi erkeklerin erkek oluş biçimlerini ve iktidar mücadelelerini kurgusal olarak temsil ederken, okuyucuya onların erkekliğe dair yaşadıkları içsel çatışmaları ve kırılmaları da idrak ettirmiştir. Dolayısıyla, Barker’ın *Regeneration* romanında erkekliğin, erkekleri güçlendiren bir deneyim olarak değil, iktidar ve tahakküm ilişkileri yoluyla sürekli kanıtlanması ve onaylanması beklendiği için erkeği bir birey olarak psikolojik sıkıntı ve içsel çatışmalara iterek güçsüzleştiren ve neticede hem erkekler hem de toplumlar için zarar verici ve yıkıcı etkileri olan bir deneyim olarak temsil edildiği ortaya konmuştur.

Erkeklerin erkekliğe bakışını değiştirmesi ve yenilemesi gerektiğine vurgu yapan eser, onların hegemonik erkeklik düzenine uyum sağlama çabalarının hem kendilerinin hem de toplumun bütünü yenilenmesine giden yoldaki en büyük engel olduğu gerçeğini okuyucunun gözleri önüne serer. Değişim rüzgârını başlatacak olan ise toplum tarafından kabul edilen yerleşik erkeklik algılarına dair topyekûn bir sorgulama ve ataerkil yapının dışladığı ya da ötekileştirdikleriyle yüzleşip uzlaşarak, erkekliğe dair yenilenmiş bir bakış açısı ile eşitlikçi, savaşımsız ve şiddetsiz bir toplumsal düzen inşa edebilmektir.

Summary

This study examines the relationship between masculinity and war represented in the contemporary British novelist Pat Barker’s *Regeneration* in the light of Raewyn Connell’s concept of “hegemonic masculinity”. The aim of the study is to discuss the way masculinity is constructed as a state of war and contestation among different masculinities that are positioned hierarchically and unequally and the way masculinity damages men the most in their lived realities. Therefore, the study has revealed that in *Regeneration* Barker represents masculinity not as an empowering experience but rather as a disempowering one that needs to be constantly proved in the whirlpool of power struggles among men.

Unlike the traditional narratives of war that are crowded with the images of heroic and victorious men, *Regeneration* revolves around the images of shell-shocked, hysteric, paralyzed, mute, stammering

men who undergo mental and physical breakdowns during the years of the war. These men are deemed to be unfit for the requirements of wartime Britain, so they are rehabilitated at Craiglockhart War Hospital and are to prove their manliness through their interaction with other men to return to the front. Hence, in the work, the narrative of the war does not only refer to a historical war among the nations but also to the struggle for power and dominance among men experienced by them within a hierarchical gender order the concept of war employed in the novel also helps to convey inner wars and questionings on the side of men regarding their established conceptions of war and masculinity.

The study is based on the theoretical arguments developed by the Critical Studies On Men and Masculinities, most especially that of Raewyn Connell's concept of "hegemonic masculinity". Connell's work *Masculinities* has been referenced in much detail to understand how masculinity has come to be construed in diverse forms through social practices within a relation of hegemony and power among men. The theoretical part of this study has also utilized the critical ideas developed by some other Masculinities scholars to understand the way masculinity is intertwined with military, nationalistic, and patriotic ideals. With the help of these critical debates, Barker's characters' masculinities have been examined especially in terms of homosocial and homophobic enactments of hegemonic masculinity that demand men to prove their masculinities especially in the eyes of other men.

Yet, the study has mainly observed that Barker's importance lies in her attempt to analyze masculinity from the aspect of those men who cannot live up to hegemonic ideals of masculinity in wartime Britain. Revisiting the years of the First World War, the novel draws attention to the emasculation men experience because of their attempt to live up to hegemonic ideals of masculinity during the war. Within the fictional universe of the novel, the First World War, which promises men to be manly and heroic, turns out to be reverse by rendering them largely unmanly and unheroic. This is because Barker's men feel more unsure and insecure about their masculinities as the war deepens their emotional and inner conflicts regarding their conceptions of war and masculinity. Since the hegemonic ideals of war and masculinity demand men to repudiate the feminine, especially by repressing their emotions to become ideal men, in the novel the war turns into a provocative area of minefield in which men's repressed emotions burst out leading up to their nervous breakdowns. As a result, it has been shown in this study that the social pressure men feel to conform to hegemonic modes of masculinity gives way to their inner wars and conflicts causing their mental and physical breakdowns. Therefore, this study interprets *Regeneration* as a novel that points out the fact men's attempts to live up to hegemonic ideals of masculinity have become an obstacle on their way to attain a true regeneration of both themselves and patriarchal societies. As a solution, the novel offers men to change and regenerate themselves by developing new ways of living and thinking regarding their established conceptions of war and masculinity, which are invisibly intertwined.

KAYNAKÇA

- Barker, P. (1998). *Regeneration Trilogy*. U.K.: Penguin.
- Bird, S. R. (1996). Welcome to the men's club: Homosociality and the maintenance of hegemonic masculinity. *Gender and Society*, 10(2), 120-132. <https://www.jstor.org/stable/189829>
- Brod, H., & Kaufman, M. (1994). *Theorizing Masculinities*. USA: Sage Publications.
- Bourke, J. (1999). *Dismembering the Male: Men's Bodies, Britain and the Great War*. The University of Chicago Press.
- Carrigan, T., Connell, B., & Lee, J. (1985). Towards a new sociology of masculinity. *Theory and Society*, 14(5), 551-604.
- Connell, R. W. (2019). *Erkeklikler* (Çev. Nagihan Konukcu). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Connell, R. W. (2019). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Toplum, kişi ve cinsel politika* (Çev. Cem Soydemir). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Fletcher, A. (2014). Patriotism, the Great War and the decline of Victorian manliness. *History*, 99(1 (334)), 40-72. <http://www.jstor.org/stable/24430110>
- Göç, M. (2020). *20. Yüzyıl Amerikan Edebiyatında Erkekler ve Erkeklikler*. Konya: Palet Yayınları.
- Kimmell, M. S., Hearn, J., & Connell, R. (2005). *Handbook of Studies on Men and Masculinities*. USA: Sage Publications.
- Kimmell, M. S. (2005a). *The Gender of Desire: Essays on Male Sexuality*. Albany: State University of New York Press.
- Mosse, G. L. (1996). *The Image of Man: The Creation of Modern Masculinity*. Oxford: Oxford UP.
- Nye, R. A. (2007). Western masculinities in war and peace. *The American Historical Review*, 112(2), 417-438.
- Rawlinson, M. (2010). *New British Fiction: Pat Barker*. England: Palgrave Macmillan.
- Roper, M. (2005). Between manliness and masculinity: The war generation and the psychology of fear in Britain, 1914-1950. *Journal of British Studies*, 44(2), 343-362. <https://doi.org/10.1086/427130>
- Sjöberg, L. (2015). *Toplumsal Cinsiyet ve Çatışma: Savaşın Feminist Teorisi* (Çev. Onur Aydın). İstanbul: Altın Bilek Yayınları.
- Westman, K. (2005). *Pat Barker's 'Regeneration': A Reader's Guide*. New York: Continuum.
- Sancar, S. (2013). *Erkeklik: İmkansız İktidar: Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler*. İstanbul: Metis Yayınları.